

PRZEWODNICZĄCY
Kolegium
Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
prof. dr hab. Tadeusz Wolsza

Warszawa
Dnia 26.08.2026

KOL-0500-1(2)/26

Pan
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika
Praw Obywatelskich

AE:PL-81771-91578-RDUCW-25

Szanowny Panie Rzeczniku,

w związku z Pana pismem o numerze nr VII.505.13.2026.KK z 27 lipca br. dotyczącym zmiany w sposobie publikacji danych w inwentarzu archiwalnym uprzejmie wyjaśniam, co następuje:

Przede wszystkim, pragnę zwrócić uwagę, że Instytut Pamięci Narodowej publikując na stronie internetowej inwentarz archiwalny postępuje zgodnie z przepisami prawa wynikającymi z ustawy o IPN. Jako że inwentarz archiwalny jest przewodnikiem po zgromadzonym zasobie, Instytut opisuje jednostki archiwalne w sposób ustandaryzowany i bezstronny. Mając na uwadze dotychczasowe orzecznictwo sądów w sprawach związanych z inwentarzem oraz chcąc ograniczyć ryzyko wdawania się obywateli w spory ze Skarbem Państwa – IPN, pion archiwalny IPN już kilka lat temu zainicjował zmiany dotyczące zawartości opisu j.a. prezentowanych w inwentarzu.

W październiku 2022 r. polecono naczelnikom pionu archiwalnego uzupełnienie tytułów j.a. odnoszących się do akt postępowania lustracyjnego, przekazanych do zasobu archiwalnego IPN o informację dotyczącą zapadłego w danej sprawie orzeczenia.

Przykład tytułu:

Akta w sprawie stwierdzenia zgodności oświadczenia lustracyjnego dot. (bliższe dane osobowe). 5 lipca 2022 r. Sąd Okręgowy w (miejscowość) (numer Wydziału) Wydział Karny orzekł o złożeniu zgodnego/niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego.

W 2024 r. w związku ze skargami odnoszącymi się do stosowania przez Instytut Pamięci Narodowej ustandaryzowanych tytułów j.a. dot. uzupełnień i sprostowań włączonych do zasobu Instytutu Pamięci Narodowej na podstawie art. 35b ustawy o IPN, które w opinii skarżących nie dotyczyły istoty sprawy, naruszając tym samym ich konstytucyjne prawo do ochrony czci i dobrego imienia (art. 47 Konstytucji RP), polecono uzupełnienie pola „Opis” o syntetyczną informację odnoszącą się do treści złożonego sprostowania/wyjaśnienia, przykładowo:

Jednostka zawiera oświadczenie ww., iż nigdy nie współpracował ze służbami specjalnymi PRL i nie pobierał z tego tytułu żadnych korzyści majątkowych, a raporty zawarte w teczce dotyczące współpracy są nieprawdziwe i wytworzone przez funkcjonariusza SB.

Jednostka zawiera uzupełnienie ww. dot. przebiegu służby w Milicji Obywatelskiej w l. 1978-1979 oraz kopię Zarządzenia Prokuratora Oddziałowego Biura Lustracyjnego w Warszawie z dn. 07-08-2013 r. o pozostawieniu sprawy bez dalszego biegu wobec niestwierdzenia wątpliwości co do zgodności z prawdą złożonego przez Pana / Panią (imię i nazwisko) oświadczenia lustracyjnego, iż nie pracował/a, nie pełnił/a służby, ani też nie był/a współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa.

Opis na poziomie tytułu j.a. został ujednolicony i brzmi:

Uzupełnienie/Sprostowanie/Uaktualnienie/Wyjaśnienie/Oświadczenie dot.: dane osobowe, odnoszące się do materiałów o sygn.: sygn. materiałów/nazwa i sygnatura pomocy ewidencyjnej, karta i pozycja zapisów, których dotyczy uzupełnienie (dot. pomocy ewidencyjnych)/rodzaj kartoteki, symbol karty (dot. kartotek).

W przypadku, gdy sąd, prokurator pionu śledczego lub osoba, której dotyczą dokumenty przekazuje do zasobu IPN orzeczenie, z którego wynika, że informacje w materiałach archiwalnych dotyczących współpracy z organami bezpieczeństwa państwa zostały sfalszowane, pole „tytuł jednostki archiwalnej” uzupełniane jest o informację o uznaniu zapisów za sfalszowane, a opis j.a. o informację o dokumentacji, na podstawie której uznano zapisy w aktach za sfalszowane (polecenie Dyrektora AIPN z 18.05.2021 r. znak BUW-0213-1/21). Pragnę dodać, że w sytuacji, w której sąd zobowiązuje IPN do zmiany tytułów, są one zmieniane zgodnie z orzeczeniami sądów nakazującymi ich zmianę.

Odnosząc się do propozycji przedstawionych w piśmie Pana Rzecznika, w obszarze pkt 1, podjęte zostaną działania zmierzające do powiązania opisu j.a., do których wniesiono uzupełnienie/sprostowanie/wyjaśnienie lub które to j.a. były weryfikowane w związku ze sprawą lustracyjną w ten sposób, że w opisie j.a. pod tytułem umieszczona zostanie adnotacja:

Do j.a. wniesiono uzupełnienie/sprostowanie/wyjaśnienie, które zewidencjonowano pod sygn.;

Zobacz także opisy j.a. zewidencjonowane pod sygn. (wymieniane będą wszystkie sygn., pod którymi zewidencjonowano akta w sprawie stwierdzenia zgodności oświadczenia lustracyjnego).

Jeżeli zachodzić będą jednocześnie wskazane wyżej okoliczności, opis j.a. będzie zawierał obie wzmianki.

Nawiązując do pkt 2 i 3 pisma, Kolegium IPN prezentuje stanowisko, że dotychczas przyjęte przez pion archiwalny rozwiązania związane z opisem j.a. w inwentarzu archiwalnym odpowiadają propozycjom zmian przedstawionych w Pana piśmie. W tym miejscu dodam, że treść złożonego oświadczenia lustracyjnego znajdującego się w prawomocnie zakończonej sprawie lustracyjnej publikowana jest w opisie j.a. wyłącznie na żądanie wnioskodawcy, którego dotyczą dokumenty weryfikowane w toku sprawy lustracyjnej. W przypadku tytułu akt w sprawie stwierdzenia zgodności oświadczenia lustracyjnego ograniczenie się do informacji, czy ktoś złożył zgodne, czy niezgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne, bez ujawniania jego treści, było celowym zabiegiem, które miało zapobiec skargom na bezprawne działanie IPN osób, które złożyły niezgodne z prawdą oświadczenia lustracyjne, bowiem kwestię publikacji wyroków w sprawach karnych określa art. 43b kodeksu karnego („Sąd może orzec podanie do publicznej wiadomości w określony sposób, jeżeli uzna to za celowe, w szczególności ze względu na społeczne oddziaływanie skazania, o ile nie narusza to interesu pokrzywdzonego.”).

Dodam również, że Instytut Pamięci Narodowej pracuje nad nową treścią komunikatu wyświetlającego się po wejściu na stronę inwentarza archiwalnego, który powinien być bardziej zrozumiały dla wszystkich obywateli, a jednocześnie wskazywać na transparentność działań IPN przy publikacji inwentarza.

W załączeniu przesyłam ostatnią uchwałę Kolegium IPN dotyczącą inwentarza archiwalnego nr 11/16 z 25 października 2016 r. w sprawie *formy inwentarza archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu*.

Z poważaniem

Przewodniczący Kolegium IPN
prof. dr hab. Tadeusz Wolsza
/podpisano elektronicznie/

Otrzymują:
1. adresat,
2. aa.